

Bruxelles, 16. ožujka 2023.
(OR. en)

7278/23

MI 204
COMPET 221
IND 115

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	16. ožujka 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 162 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA 30 godina jedinstvenog tržišta

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 162 final.

Priloženo: COM(2023) 162 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 16.3.2023.
COM(2023) 162 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

30 godina jedinstvenog tržišta

1. UVOD

Ove se godine obilježava 30. godišnjica jedinstvenog tržišta. Jedinstveno tržište jedno je od najvećih postignuća EU-a. Od 1993., kad je uspostavljeno, građanima i poduzećima donosi koristi u obliku slobodnog kretanja ljudi, usluga, robe i kapitala kakve se prije trideset godina nisu mogle ni zamisliti.

Izvorno je zamišljeno kao područje slobodne trgovine bez carinskih ili necarinskih prepreka među članicama, ali razvilo se u nešto još značajnije: najveće jedinstveno tržišno područje na svijetu¹, koje je ujedno izrazito orijentirano prema van. Međutim, jedinstveno tržište mnogo je više nego samo pravni okvir ili tržište. To je područje slobode, napretka, prilika, rasta, zajedničkog blagostanja i otpornosti te sredstvo za projekciju geopolitičkih interesa.

Uz osvrt na uspjehe jedinstvenog tržišta koje smo u svakodnevnom životu počeli uzimati zdravo za gotovo potrebno je podsjetiti i na važnost očuvanja i unapređenja jedinstvenog tržišta, vrijednog doprinosa našim životima.

Jedinstveno tržište mora se moći i dalje prilagođavati novim okolnostima². To je istaknuto i u Rezoluciji Europskog parlamenta o tridesetoj obljetnici jedinstvenog tržišta³. Potrebno ga je zajedno nastaviti održavati i produbljivati, iskorištavati njegov potencijal, štititi ravnopravnost uvjeta na razini EU-a i globalnoj razini te osiguravati da njegova konkurentnost i produktivnost nastave doprinositi blagostanju u EU-u, na što je pozvalo Europsko vijeće⁴. Jedinstveno tržište zajednički je prostor koji privlači ulaganja iz EU-a i šire zahvaljujući predvidljivom i jednostavnom regulatornom okviru.

Trebamo surađivati na provedbi postojećih propisa, uklanjanju prepreka i određivanju područja u kojima se jedinstveno tržište može dodatno integrirati. Moguće su znatne koristi: procjenjuje se da bi se samo uklanjanjem prepreka na razini država članica za pristup robe i usluga jedinstvenom tržištu do kraja 2029. mogla ostvariti dodatna gospodarska dobit od 713 milijardi EUR⁵.

¹ Prema paritetu kupovne moći, na temelju podataka MMF-a o svjetskim gospodarskim izgledima.

² Uključujući demografske promjene.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 18.1.2023. o tridesetoj obljetnici jedinstvenog tržišta: slavljenje postignuća i razmatranje budućeg razvoja, P9_TA(2023) 0007.

⁴ Zaključci Europskog vijeća od 9. veljače 2023.

⁵ Studija Službe Europskog parlamenta za istraživanja iz 2019. pod naslovom *Mapping the Cost of Non-Europe 2019–24*.

2. JEDINSTVENO TRŽIŠTE VEĆ 30 GODINA U SREDIŠTU EUROPSKOG PROJEKTA

2.1. Stvaranje koristi za građane i poduzeća ukorak sa zelenom i digitalnom tranzicijom

Zahvaljujući slobodnom kretanju ljudi, robe, usluga i kapitala Europljanima su dostupni najraznovrsniji proizvodi, usluge, iskustva i ideje, kao i kontakt s različitim kulturama i jezicima. Te koristi svaki dan uživa više od 440 milijuna građana u cijeloj Europi. Svrha jedinstvenog tržišta prije svega je poboljšati živote ljudi.

Ukidanje dodatnih naknada za **roaming** olakšalo nam je da ostanemo u kontaktu s obitelji i prijateljima dok putujemo po Europi. Povećana je sigurnost **potrošačkih proizvoda i hrane** koji se prodaju na internetu ili u trgovini i u optjecaju su na jedinstvenom tržištu, a opasni proizvodi povlače se s tržišta. Uvođenjem **jedinstvenog punjača** za elektroničke uređaje smanjit će se proizvodnja e-otpada, a potrošačima olakšati život i donijeti uštede od 250 milijuna EUR godišnje. Jedinstveni europski prometni prostor omogućuje povoljno putovanje i prijevoz robe unutar EU-a. U skladu s jasnim **pravima putnika** možemo dobiti naknadu ako nam se poremete planovi za putovanje. Poduzeća i građani mogu izvršavati prekogranična plaćanja jednako lako kao na domaćem tržištu. Potrošači koji podnose zahtjeve za **kredit** mogu se osloniti na poboljšanu zaštitu.

Jedinstveno tržište ljudima olakšava i da žive, studiraju, rade ili se umirove u drugoj državi članici. Gotovo 13 milijuna mladih iskoristilo je mogućnosti programa **Erasmus** za studiranje ili rad u inozemstvu. Zahvaljujući jednostavnijem priznavanju **stručnih kvalifikacija** na jedinstvenom tržištu europski stručnjaci imaju veći izbor profesionalnih mogućnosti. Pravila o **sustavima socijalne sigurnosti** milijunima Europljana jamče da mogu nastaviti uživati svoja prava na mirovine i zdravstvenu skrb i kad žive u inozemstvu, a pravila o zdravlju i sigurnosti na radu osiguravaju pošteno tržišno natjecanje i visoke standarde za sve, bez obzira na to gdje rade⁶.

Jedinstveno tržište znatno pomaže ubrzati **zelenu tranziciju**, u skladu s europskim zelenim planom. Standardima za proizvode koji su ujednačeni na razini EU-a osigurava se usklađenost sa zahtjevima u pogledu okoliša i sigurnosti i ispunjavaju zahtjevi u pogledu energetske učinkovitosti. Tržišno utemeljenim pristupom sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS) emisije se smanjuju na način koji je isplativ, a prihodima koji se tako ostvare može se podupirati prelazak na čišću proizvodnju i poticati inovacije.

Integrirano **energetsko tržište EU-a** najisplativiji je način osiguravanja održive, sigurne i cjenovno pristupačne opskrbe energijom za građane EU-a. Sve što je u posljednjih desetak godina učinjeno za dodatnu integraciju tržišta električne energije u Europi olakšalo je prekograničnu trgovinu među državama članicama i poboljšalo sigurnost opskrbe na širem

⁶ Ta višestruka uloga jedinstvenog tržišta prepoznata je u Rezoluciji EP-a (vidjeti točku 9.).

zemljopisnom području⁷. To je potrošačima donijelo znatne koristi, koje se procjenjuju na oko 34 milijarde EUR godišnje. U kontekstu čestih poremećaja u opskrbi jedinstveno tržište pomoglo je osigurati da energija, a posebno plin, doprije onamo gdje je najpotrebnija. Regionalna suradnja i solidarnost pokazale su se bitnima za otpornost energetskeg sustava EU-a. Uredba TEN-E znatno je doprinijela tom pouzdanom sustavu sigurnosti opskrbe međusobnim povezivanjem energetskeg sustava država članica u okviru projekata od zajedničkog interesa. Tijekom nedavne energetske krize pokazao se niz nedostataka, na kojima je EU zatim morao poraditi.

Narednih godina jedinstveno tržište mora se razvijati kako bi se ispunila očekivanja građana o **digitalnoj tranziciji** u čijem će središtu biti čovjek, a potrošačima se na tržištu nudile održive opcije koje su im privlačne i cjenovno pristupačne. **Akt o digitalnim uslugama** omogućit će internetskim poduzećima da posluju širom Europe na temelju jedinstvenog skupa izravno primjenjivih pravila, a građanima da se sigurno koriste internetskim platformama i uslugama e-trgovine bez obzira na to gdje se u EU-u nalaze te da pritom budu zaštićeni od nezakonitog sadržaja, dezinformacija i kiberzlostavljanja. **Aktom o digitalnim tržištima** osigurat će se pravedna tržišta neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru kako platforme ne bi mogle na jedinstvenom tržištu zloupotrebljavati ovlasti koje imaju kao nadzornici pristupa. Usklađenim pravilima u područjima kao što su audiovizualni mediji i autorska prava podupiru se kulturna raznolikost i medijski pluralizam u digitalnom kontekstu. Aktom o upravljanju podacima, koji je već donesen, i Aktom o podacima, o kojem se intenzivno pregovara, EU gradi **jedinstveno tržište podataka**, čime stvara nove mogućnosti za sve gospodarske dionike i Europu čini globalnim predvodnikom u gospodarstvu vođenom podacima. Stvaramo jedinstveno tržište **kibersigurnosti** i uvodimo kibersigurnosne zahtjeve za sve poveze proizvode, i softver i hardver.

EU osmišlja digitalne alate za neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Komisija je tijekom pandemije brzo uvela **digitalnu COVID potvrdu** kako bi se građani i stanovnici EU-a lakše slobodno kretali na temelju digitalnog dokaza da su cijepljeni protiv bolesti COVID-19, da su dobili negativan rezultat testa ili da su preboljeli COVID-19.

Digitalnim alatima **smanjuje se administrativno opterećenje i jamči transparentnost** za građane i poduzeća. Više o svojim pravima i mogućnostima mogu doznati na portalu **Vaša Europa**, jedinstvenom mjestu za informacije. Kad je riječ o problemima povezanim s jedinstvenim tržištem, **službe Vaša Europa – Savjeti i SOLVIT** poduzećima ili pojedincima na koje je utjecalo kršenje prava EU-a pomažu u rješavanju sporova i ostvarivanju pristupa izvansudskoj pravnoj zaštiti. Kako bi se poboljšalo poslovno okruženje, SOLVIT će se usmjeriti na pomaganje malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima) da što bolje iskoriste mogućnosti jedinstvenog tržišta. **Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI)**⁸, koji povezuje tisuće javnih uprava, olakšava prekogranične razmjene među javnim upravama i rješava probleme. Taj se sustav širi otkako je uspostavljen i trenutačno obuhvaća 19 područja

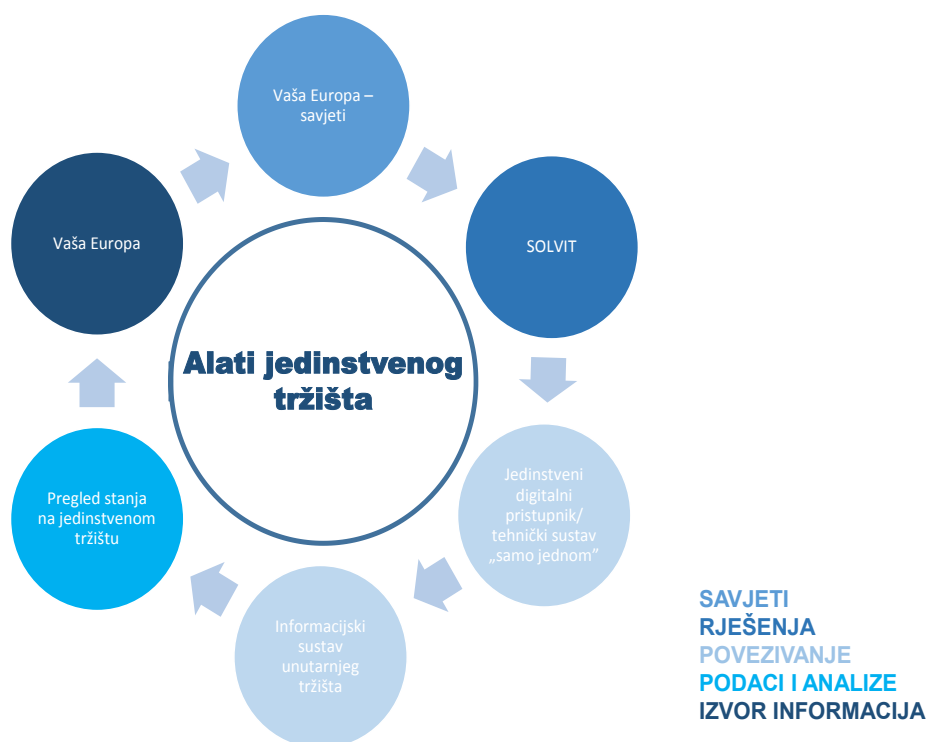
⁷ Agencija Europske unije za suradnju energetskeg regulatora: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

⁸ Informacijski sustav unutarnjeg tržišta, https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_hr.htm.

politika⁹. Svi ti digitalni alati zajedno čine potporni administrativni ured jedinstvenog tržišta, koji koristi i poduzećima i javnim upravama.

Tehnički sustav „samo jednom” (OTS) osigurat će da se dokumenti koje poduzeća ili građani podnesu javnoj upravi mogu na siguran način prenositi drugim javnim upravama kako se ne bi morali ponovno podnositi za potrebe narednih postupaka. Svi ti alati dostupni su putem **jedinstvenog digitalnog pristupnika EU-a**. **Europska lisnica za digitalni identitet**¹⁰ pružat će građanima i poduzećima standardizirane dokumente koje će moći u cijelom EU-u sigurno upotrebljavati kao dokaz o identitetu i drugim ključnim informacijama, npr. diplome kao dokaz o stručnim kvalifikacijama ili isprave koje se odnose na zdravstvenu zaštitu i socijalnu sigurnost. U skladu s ciljevima digitalnog desetljeća EU-a¹¹ EU želi da do 2030. sve ključne javne usluge budu dostupne na internetu.

Grafikon 1.: Alati jedinstvenog tržišta

Izvor: Europska komisija

⁹ [Pregled stanja na jedinstvenom tržištu za 2022.](#), ukupni rezultati IMI-ja.

¹⁰ Za više informacija vidjeti stranice o [europskom digitalnom identitetu \(europa.eu\)](#).

¹¹ Za više informacija vidjeti [Odluku o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030.](#)

2.2. Poticanje gospodarstva

Kao najveće integrirano tržište na svijetu jedinstveno tržište premašilo je sva očekivanja u makroekonomskom smislu. S udjelom od 18 % u svjetskom BDP-u¹² poduzećima omogućuje da svoju robu i usluge nude za više od 440 milijuna građana EU-a. Na jedinstvenom tržištu posluju 23 milijuna poduzeća¹³, koja zapošljavaju gotovo 128 milijuna ljudi¹⁴. Jedinstveno tržište donijelo je **znatne gospodarske koristi** – EU je ostvario BDP koji je dugoročno do 9 % viši nego što bi bio da ono ne postoji¹⁵. Ta se integracija pokazala **jednim od glavnih pokretača rasta i otvaranja radnih mjesta**¹⁶. Ukupna zaposlenost u EU-u od 2000. do 2014. povećala se za 5,5 %, a broj radnih mjesta koja ovise o prekograničnim uslugama¹⁷ u istom razdoblju gotovo se udvostručio (s 5,6 na 10,9 milijuna)¹⁸. Razina trgovine robom i uslugama među državama članicama u usporedbi s veličinom gospodarstva EU-a u posljednjih se 30 godina otprilike udvostručila. Istraživači smatraju da je gospodarska integracija u Europi s regulatornog stajališta naprednija nego, primjerice, u Sjedinjenim Američkim Državama¹⁹.

¹² BDP u tekućim cijenama.

¹³ Isključujući financijski sektor.

¹⁴ Članak pod naslovom *Celebrating 30 years of EU Single Market 1993-2023*, Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Ta brojka obuhvaća „nefinancijsko gospodarstvo” (NACE Rev. 2, područja od B do N i odjeljak 95, osim područja K), koje uključuje industriju, građevinarstvo, trgovinu, nefinancijske usluge.

¹⁵ Dokument za raspravu br. 094: *Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel* (europa.eu), Jan in't Veld, 2019.

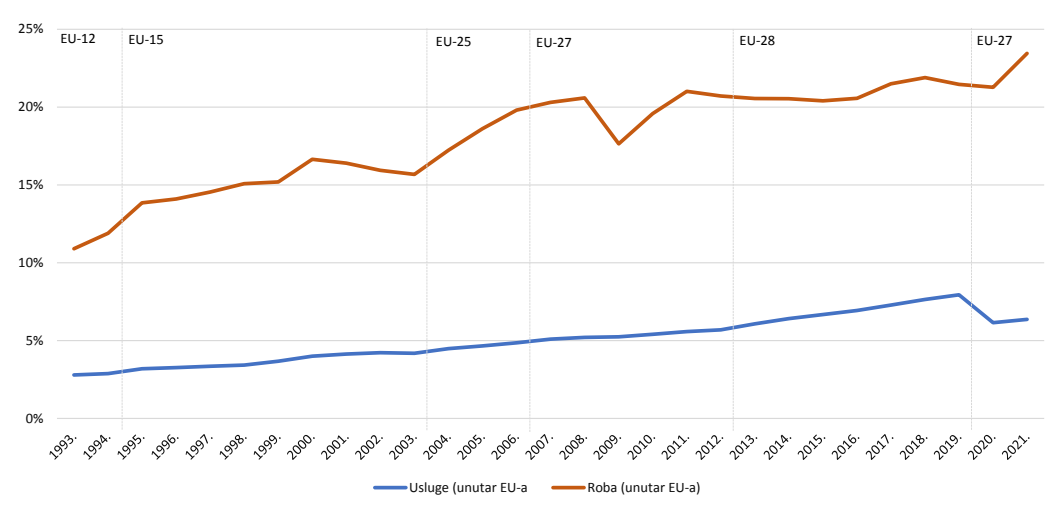
¹⁶ Izvor: dansko Ministarstvo industrije, poduzetništva i financijskih pitanja, članak pod naslovom *The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU*.

¹⁷ Zaposlenici u poduzećima koja izvoze usluge ili pružaju poluproizvode i usluge sektoru izvoza.

¹⁸ Izvor: studija pod naslovom *Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion*, Manuel Fritsch i dr. Roman Bertenrath (2019.); <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>.

¹⁹ Izvor: Parson, C. i Smith, A. (2022.), članak pod naslovom *The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States*, Single Market Economics Papers, WP7, Ured za publikacije Europske komisije. Vidjeti i odjeljak 2.4. o tome kako se u EU-u administrativnom suradnjom i digitalnim alatima uklanjaju neregulatorne prepreke.

Grafikon 2.: Trgovina robom i uslugama na jedinstvenom tržištu (1993.–2021.)

Izvor: službe Komisije, na temelju podataka Eurostata. Napomena: na grafikonu su prikazani trgovinski tokovi robe i usluga unutar EU-a kao udio u BDP-u EU-a. Vertikalnim točkastim crtama u grafikonu su označene promjene u opsegu podataka o trgovini i BDP-u u odnosu na broj država članica (npr. u razdoblju 2007.–2012. trgovina i BDP za EU-27, a u razdoblju 2013.–2019. za EU-28). Trgovina je mjerena kao prosjek uvoza i izvoza.

Jedinstveno tržište važno je za **financijsku integraciju** u Europi i nužno za ekonomsku i monetarnu uniju. Poduzećima olakšava prikupljanje sredstava, a Europu čini privlačnijom za ulaganja²⁰. Udjeli izravnih stranih ulaganja i portfeljnih ulaganja unutar EU-a posljednjih desetljeća stalno rastu, a u drugom tromjesečju 2021. bili su gotovo pet odnosno četiri puta veći u odnosu na početak 2002. U tijeku je nekoliko inicijativa za dovršetak jedinstvenog tržišta kapitala koje su pokrenute u okviru Akcijskog plana za uniju tržišta kapitala. Komisija je u prosincu 2022. u tom okviru iznijela prijedlog za smanjenje birokracije za poduzeća, posebno MSP-ove, s ciljem prikupljanja sredstava na burzama, kao i prijedlog za uklanjanje strukturnih prepreka usklađivanjem ključnih aspekata propisa o nesolventnosti poduzeća. Međutim, na integraciji nacionalnih tržišta kapitala preostalo je još mnogo posla. Integrirani i pouzdani platni sustavi podupiru funkcioniranje jedinstvenog tržišta i time doprinose konkurentnosti EU-a.

Jedinstveno tržište znatno doprinosi i zapošljavanju – do 56 milijuna radnih mjesta u EU-u ovisi o trgovini unutar EU-a. Broj mobilnih radnika u EU-u posljednjih 30 godina stalno raste zahvaljujući programima kao što je EURES²¹ i politikama usmjerenima na poboljšanje priznavanja kvalifikacija i vještina. EU-ov model socijalnog tržišnog gospodarstva oslanja se na visoke socijalne standarde koji se promiču u okviru **europskog stupa socijalnih prava**. U tom se kontekstu promiču jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, pravedni radni uvjeti i socijalna zaštita, uključenost i raznolikost (npr. s obzirom na upućivanja radnika²², ravnotežu

²⁰ Izvor: Europska središnja banka (2022.), tehničko izvješće pod naslovom *Financial Integration and Structure in the Euro Area*, Europska središnja banka, Frankfurt. Europska komisija (2022.), izvješće *European Financial Stability and Integration Review*, radni dokument službi, SWD(2022) 93 final, Europska komisija, Bruxelles.

²¹ EURES je europska mreža za suradnju službi za zapošljavanje čiji je cilj olakšati slobodno kretanje radnika [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

²² Direktiva (EU) 2018/957 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. lipnja 2018. o izmjeni Direktive 96/71/EZ o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (Tekst značajan za EGP).

između poslovnog i privatnog života²³, primjerene minimalne plaće²⁴ i transparentnost plaća). Taj socijalni okvir na taj način doprinosi ravnopravnosti uvjeta na jedinstvenom tržištu.

Jedinstveno tržište omogućilo je i nastavak razvoja **socijalne ekonomije**: oko 2,8 milijuna subjekata socijalne ekonomije u Europi zapošljava oko 13,6 milijuna ljudi²⁵. Komisija je u prosincu 2021. donijela akcijski plan za socijalnu ekonomiju²⁶, u kojem je predložila konkretne mjere koje treba provesti do 2030. Ove godine donijet će se paket mjera za socijalnu ekonomiju, uključujući zakonodavnu inicijativu o prekograničnim aktivnostima udruženja na jedinstvenom tržištu.

Jedinstveno tržište bilo je važno i za omogućavanje postupne uzlazne **gospodarske konvergencije** unutar EU-a nakon uzastopnih proširenja. Naime, na jedinstvenom tržištu uspostavljeni su ravnopravni uvjeti za tržišno natjecanje poduzeća iz cijelog EU-a te im je pojednostavnjeno prekogranično poslovanje. To je potaknulo prekograničnu trgovinu i ulaganja, a time i gospodarski rast i otvaranje radnih mjesta²⁷. Socijalna i gospodarska kohezija ključne su za funkcioniranje jedinstvenog tržišta, što je prepoznato i prije 30 godina u njegovu osnivačkom aktu. Kohezijska politika potiče skladan razvoj europskih regija, što im omogućuje da doprinose jedinstvenom tržištu i iskorištavaju njegove prednosti. Veći broj prilika za poslovanje omogućio je zemljama s nižim dohotkom da se približe onima s višim dohotkom i pozitivno utjecao na otvaranje radnih mjesta, zbog čega se smanjila nezaposlenost. Jedinstveno tržište podupire **konkurentnost europskih poduzeća**²⁸, što za potrošače znači veću kvalitetu proizvoda i niže cijene²⁹. Osim toga, lanci vrijednosti u EU-u sada su vrlo integrirani i međusobno dobro povezani. Na primjer, ekosustav mobilnosti i automobilske industrije ne čine samo globalni divovi, nego prvenstveno dobavljači komponenata i prodajne i mehaničarske mreže, a u njemu sudjeluje ukupno 1,8 milijuna poduzeća, od kojih su 99,7 % mala i srednja poduzeća.

Politika tržišnog natjecanja presudna je za kontinuiranu uspješnost i reagiranje u slučajevima nefunkcioniranja tržišta u Europi. Od osnivanja Unije politika tržišnog natjecanja pomaže

²³ Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU.

²⁴ Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji.

²⁵ Podatak se odnosi na EU 28. Vidjeti publikaciju Europskog gospodarskog i socijalnog odbora *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. i Chaves R., 2017.

²⁶ Komunikacija Komisije „Izgradnja gospodarstva za ljude: akcijski plan za socijalnu ekonomiju”, COM(2021) 778.

²⁷ Izvor: Parson, C. i Smith, A. (2022.), članak pod naslovom *The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States*, Single Market Economics Papers, WP7, Ured za publikacije Europske komisije. Vidjeti i odjeljak 2.4. o tome kako se u EU-u administrativnom suradnjom i digitalnim alatima uklanjaju takve neregulatorne prepreke.

²⁸ U proteklih desetak godina istraživanjima i inovacijama u širem smislu mogu se pripisati dvije trećine ostvarenog rasta produktivnosti u EU-u. Obzor Europa i programi koji su mu prethodili pomogli su u stvaranju i širenju izvrsnog znanja i tehnologija na cijelom jedinstvenom tržištu. Izvješće *Science, Research and Innovation Performance of the EU* za 2020. Istraživanje Eurobarometra iz listopada 2022. o politici tržišnog natjecanja, usmjereno na građane i MSP-ove, pokazalo je da velika većina ispitanika smatra da tržišno natjecanje potiče inovacije i omogućuje veći izbor i bolje cijene. Vidjeti https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_6374.

²⁹ Konkretnije, procjenjuje se da su intervencijama koje su se odnosile na spajanja društava, karte i borbu protiv monopola u razdoblju 2012.–2021. ostvarene izravne potrošačke uštede u iznosu od 12 do 21 milijarde EUR godišnje (Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2023., str. 18.).

sektorima da ojačaju i postanu globalno konkurentni te osigurava da koristi od takvog visoko konkurentnog socijalnog tržišnog gospodarstva u konačnici ostvaruju građani EU-a. Primjena prava tržišnog natjecanja utemeljena na pravilima pruža i pravnu sigurnost i predvidljivost svim poduzećima koja nastoje što bolje iskoristiti europsko jedinstveno tržište.

2.3. Jačanje otpornosti na krize i otpornosti općenito

U nedavnom nizu kriza pokazalo se koliko je važno da jedinstveno tržište neometano funkcionira. Osnovne usluge kao što su opskrba energijom i vodom, zdravstvo, promet³⁰ i telekomunikacije ključne su za dobrobit ljudi, kao i za odgovor na hitne situacije. Pružanje tih usluga mora funkcionirati i tijekom i nakon katastrofa ili kriza.

Kada države članice djeluju pojedinačno i zatvore svoje granice ili uvedu zabranu izvoza medicinske opreme, žitarica ili sirovina unutar EU-a, povećava se pritisak na cjelokupno funkcioniranje jedinstvenog tržišta, što ugrožava gospodarske sektore, usluge i rad stručnjaka, a u konačnici i građane. Iako je na početku pandemije bolesti COVID-19 dolazilo do nestašica osnovnih proizvoda i velikih prometnih gužvi na granicama koje su sprečavale slobodno kretanje kritičnog osoblja, jedinstveno tržište svladalo je taj izazov. Kad je globalna potražnja za maskama i cjepivima naglo porasla, jedinstveno tržište pomoglo nam je da prevladamo smanjenje dostupnih izvora opskrbe i kapaciteta za proizvodnju robe koja je postala neophodna.

Nakon početnog razdoblja u kojem su nacionalna tijela jednostrano i nekoordinirano uvodila mjere koje su otežavale slobodni protok robe, usluga i ljudi, što je snažno utjecalo na gospodarsku aktivnost, Komisija je uz potporu država članica poduzela korake kako bi uklonila prepreke uz pomoć inicijativa kao što su „zelene trake”. EU je u tom razdoblju uspio održavati otvorene lance opskrbe sa svijetom oslanjajući se na uspješnu industriju koja već desetljećima koristi pogodnosti jedinstvenog tržišta te udružujući snage i kapacitete cijele Europe, od velikih poduzeća do visoko inovativnih i konkurentnih MSP-ova.

Te krize i naša postignuća donijeli su nam vrijedna iskustva. Komisija je osnovala **Tijelo za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize (HERA)** radi lakšeg otkrivanja, sprečavanja i rješavanja budućih prekograničnih zdravstvenih kriza. Predložila je i novi **Instrument za izvanredne okolnosti na jedinstvenom tržištu**, kojim bi se osiguralo da u budućim kriznim situacijama jedinstveno tržište ostane otvoreno i pravedno te da nastavi jamčiti dostupnost robe i usluga koje su ljudima i poduzećima najpotrebnije. Općenito, EU je putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu³¹ pojačao svoju pripravnost na hitne situacije na svim razinama. Naposljetku, za otpornost jedinstvenog tržišta potreban je koordiniran pristup na razini EU-a protiv sve brojnijih prekograničnih prijetnji, posebno za ključne sektore i infrastrukturu koji se razvijaju i provode u okviru sigurnosne unije³².

³⁰ Kako bi ojačala otpornost prometa u EU-u u kriznim vremenima, Komisija je donijela Komunikaciju o planu za krizne situacije za prometni sektor (COM(2022) 211 final). Vidjeti i Akcijski plan za vojnu mobilnost 2.0:

https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_hr

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en.

³² [Npr. Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata \(Direktiva \(EU\) 2022/2557\).](#)

Otpornosti doprinosi i pripravnost. Komisija je osmislila **sustav ranog upozoravanja (sustav praćenja „SCAN”)**³³ u svrhu prikupljanja informacija za oblikovanje politika. Taj sustav upotrebljava carinske podatke u gotovo stvarnom vremenu i ispituje anomalije u količinama i cijenama kako bi unaprijed prepoznao znakove poremećaja u lancu opskrbe. Drugi mogući uzroci poremećaja uključuju prekomjernu koncentraciju određenog uvoza iz ograničenih stranih izvora, globalne jedinstvene točke prekida za kritične ulazne materijale koje su nastale zbog strateških ovisnosti ili naznake da je industrijski proizvodni kapacitet EU-a ograničen. **Aktom o čipovima**³⁴, **koji je predložen 2022.**, i prijedlogom **Europskog akta o kritičnim sirovinama**³⁵, koji se donosi usporedno s ovom Komunikacijom, EU-u će se omogućiti da na temelju svojih vrhunskih istraživanja postane industrijski predvodnik, i to tako što će se ulagati u europsku industriju, promicati međunarodna partnerstva i uspostaviti okvir za bolji pristup sirovinama na jedinstvenom tržištu, povećanje europskih kapaciteta i diversifikaciju vanjskih izvora sirovina.

U **Industrijskom planu u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija**³⁶ navode se izazovi s kojima se europska industrija trenutačno suočava i predlažu daljnje mjere za promicanje industrije s nultom neto stopom emisija. U okviru tog plana Komisija je predložila **Akt o industriji s nultom neto stopom emisija**³⁷ i donijela **Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama i za tranziciju**³⁸, kojim se utvrđuju ciljne, privremene i proporcionalne mjere za ubrzavanje konkurentne tranzicije Europe prema klimatski neutralnom gospodarstvu, a u čijoj se provedbi izbjegava fragmentacija jedinstvenog tržišta. Osim toga, kako je najavljeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana, Komisija prije ljeta 2023. namjerava predložiti Fond za europsku suverenost kako bi Europa zadržala prednost u području ključnih tehnologija i tehnologija u nastajanju bitnih za zelenu i digitalnu tranziciju te kako bi se zaštitila kohezija i očuvala cjelovitost jedinstvenog tržišta.

2.4. Privlačno tržište kao globalni geopolitički adut

Prednosti jedinstvenog tržišta čine EU **privlačnijim i simboliziraju njegovu sigurnost, stabilnost i otvorene vrijednosti**. Udio EU-a u svjetskoj trgovini robom iznosi oko 14 %³⁹. Osim uzastopnih proširenja između 1973. i 2007. godine, članovi EFTA-e Island, Lihtenštajn i Norveška 1990-ih su odlučili zajedno s EU-om uspostaviti Europski gospodarski prostor, čime su četiri slobode jedinstvenog tržišta proširene na te tri zemlje. Uniji i njezinu jedinstvenom tržištu žele se pridružiti i mnoge zemlje zapadnog Balkana i istočnog susjedstva. EU svesrdno podupire zemlje zapadnog Balkana na putu prema pridruživanju.

³³ Vidjeti sustav praćenja SCAN (*Supply Chain Alert Notification*, hr. „upozorenja o lancu opskrbe”), kojim se uvode taj pristup i pilot-aplikacija za solarne ploče: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_en.

³⁴ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava poluvodiča (Akt o čipovima), COM(2022) 46 final.

³⁵ COM(2023) 160.

³⁶ COM(2023) 62.

³⁷ COM(2023) 161.

³⁸ [Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama i za tranziciju \(europa.eu\)](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_hr).

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_hr.

Uz to, EU nastoji što više integrirati Ukrajinu u jedinstveno tržište, npr. tako što ju je povezao sa svojom elektroenergetskom mrežom, suspendirao uvozne carine na ukrajinski izvoz u EU, stvorio koridore solidarnosti radi lakšeg kretanja robe i osoba te uključio Ukrajinu u europsko područje bez naknada za roaming. Komisija će se s Ukrajinom usredotočiti na dogovorene prioritetne mjere⁴⁰, među ostalim u području javne nabave, normizacije, industrijske suradnje, tehničkih prepreka trgovini i ocjenjivanja sukladnosti⁴¹, kako bi se Ukrajina bolje integrirala u jedinstveno tržište. Slične aktivnosti provode se i radi integracije Moldove. EU uključuje i Ukrajinu i druge zemlje Istočnog partnerstva u niz svojih ključnih programa, kao što je Program jedinstvenog tržišta⁴².

Jedinstveno tržište također je pokretač projekcije, **geopolitički alat** za snažniji položaj i utjecaj EU-a u svijetu. Služi kao gospodarska okosnica za međunarodnu diplomaciju EU-a. Taj globalni utjecaj posebno je važan s obzirom na geopolitička kretanja posljednjih 30 godina i intenzivno globalno natjecanje s drugim velikim gospodarstvima. Na primjer, u vrijeme pandemije brz razvoj i odobravanje cjepiva u okviru EU-ova rigoroznog zdravstvenog režima⁴³ omogućili su EU-u da uvelike pomogne borbi protiv bolesti COVID-19 na globalnoj razini.

Zbog veličine i privlačnosti jedinstvenog tržišta EU-a poduzeća često odabiru primjenjivati propise i standarde EU-a na svoje globalno poslovanje. To je EU-u omogućilo da doprinese globalnom blagostanju i ciljevima održivog razvoja – održivim rastom, visokom razinom socijalne zaštite, poštovanjem privatnosti i temeljnih prava⁴⁴ te predanom zaštitom okoliša i ljudskih prava.

Europski **normizacijski sustav** posebno je uspješan primjer: usklađene europske norme omogućuju gospodarskim subjektima da dokažu usklađenost s pravom EU-a na temelju jedinstvenog standarda na cijelom jedinstvenom tržištu. U skladu s nedavnom strategijom EU-a za normizaciju⁴⁵ norme imaju važnu ulogu u digitalnoj i zelenoj tranziciji i EU-u mogu osigurati vodeće mjesto na globalnoj razini, posebno u području strateških tehnologija. Osiguravanjem pristupačnosti niza proizvoda i usluga za svakodnevnu upotrebu norme mogu pridonijeti i društvenoj uključenosti. Međunarodne norme također su važne i za uklanjanje tehničkih prepreka trgovini, a i za olakšavanje pristupa međunarodnom tržištu za poduzeća iz EU-a. S obzirom na sve veću geopolitičku ulogu normi veća uključenost EU-a u utvrđivanje međunarodnih normi ključna je i za očuvanje njegovih vrijednosti i interesa. U tu svrhu

⁴⁰Prioritetni akcijski plan za poboljšanu provedbu sporazuma između EU-a i Ukrajine o detaljnom i sveobuhvatnom području slobodne trgovine.

⁴¹ Komisija priprema teren za sporazum s Ukrajinom o ocjenjivanju sukladnosti i prihvatanju industrijskih proizvoda. Sudjeluje i u pripremnom radu na započinjanju pregovora o takvom sporazumu s Moldovom.

⁴² Kako bi se ojačalo funkcioniranje jedinstvenog tržišta, donesen je velik financijski paket u iznosu od 4,2 milijarde EUR – Program jedinstvenog tržišta – za potporu nizu mjera, od poboljšanja nadzora tržišta do pružanja potpore građanima i poduzećima za rješavanje problema, podupiranja konkurentnosti MSP-ova i povećanja sigurnosti hrane.

⁴³[Cjepiva protiv bolesti COVID-19 Europska agencija za lijekove \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/health/covid19/covid19_vaccines_en)

⁴⁴ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka, OUZP).

⁴⁵ Strategija EU-a za normizaciju – Utvrđivanjem globalnih normi do otpornog, zelenog i digitalnog jedinstvenog tržišta EU-a, COM(2022) 31.

Komisija vodi strateške dijaloge s ključnim trgovinskim partnerima, kao što su SAD, Japan ili Indija.

Jedinstveno tržište omogućilo je EU-u da postane trgovinska sila i stvara prilike za inozemno poslovanje europskih poduzeća, širi svoja načela i vrijednosti, poveže se s drugim pokretačima rasta u svijetu, osigurava resurse koji su nam potrebni i podupire druge u ispunjavanju ciljeva održivosti. EU je glavni trgovinski partner 53 svjetskih zemalja koje zajedno čine 48 % svjetskog BDP-a. **Jedinstveno tržište stvara povoljne uvjete za stabilnu ravnotežu otvorenosti i propisa EU-a**, primjerice odgovaranjem na problem narušavanja tržišnog natjecanja zbog stranih subvencija⁴⁶ i zabranjivanjem robe proizvedene prisilnim radom⁴⁷ ili ekološki/društveno neodrživih praksi. Sposobnost EU-a da se koristi gospodarskim alatima, kao što su sankcije i mjere ograničavanja, za očuvanje međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima ovisi o neometanom funkcioniranju jedinstvenog tržišta kao središnjeg elementa u globalnom gospodarstvu.

3. DALJNI KORACI U INTEGRACIJI JEDINSTVENOG TRŽIŠTA

Obljetnice su prilika da se osvrnemo na dosadašnja postignuća i postavimo ciljeve za budućnost. U okruženju koje se stalno mijenja potrebno je nastaviti raditi na provedbi pravila jedinstvenog tržišta i razvijati osjećaj zajedničke odgovornosti za jedinstveno tržište na razini EU-a i nacionalnoj razini. Pravila se prema potrebi moraju nastaviti prilagođavati novim proizvodima, uslugama i poslovnim modelima koji će pridonijeti zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Potpuno funkcionalno jedinstveno tržište bitno je za dugoročnu konkurentnost EU-a. U Komunikaciji Komisije o konkurentnosti, koja je objavljena uz ovu Komunikaciju⁴⁸, utvrđuju se mjere za osiguravanje predvidljivog, usklađenog i pojednostavnjenog **regulatornog okvira povoljnog** za dugoročnu konkurentnost, kao i mjere za osiguravanje dostupnosti vještina potrebnih za zelenu i digitalnu tranziciju i gospodarski rast te za ubrzanje i poboljšanje pristupa financiranju.

Komisija će u budućnosti surađivati sa svim razinama upravljanja i svim dionicima kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal jedinstvenog tržišta i postavio solidan temelj za dugoročnu održivu konkurentnost. U tom je kontekstu ova Komunikacija usmjerena na dva ključna područja za daljnje djelovanje:

- **provedbu postojećih pravila jedinstvenog tržišta i uklanjanje prepreka na razini država članica**, posebno prepreka prekograničnom pružanju usluga i prepreka u industrijskim sustavima s najvećim potencijalom za gospodarsku integraciju

⁴⁶ Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište.

⁴⁷ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije, COM(2022) 453 final.

⁴⁸ COM(2023) 168.

(maloprodaja, građevinarstvo, turizam, poslovne usluge i energija iz obnovljivih izvora),

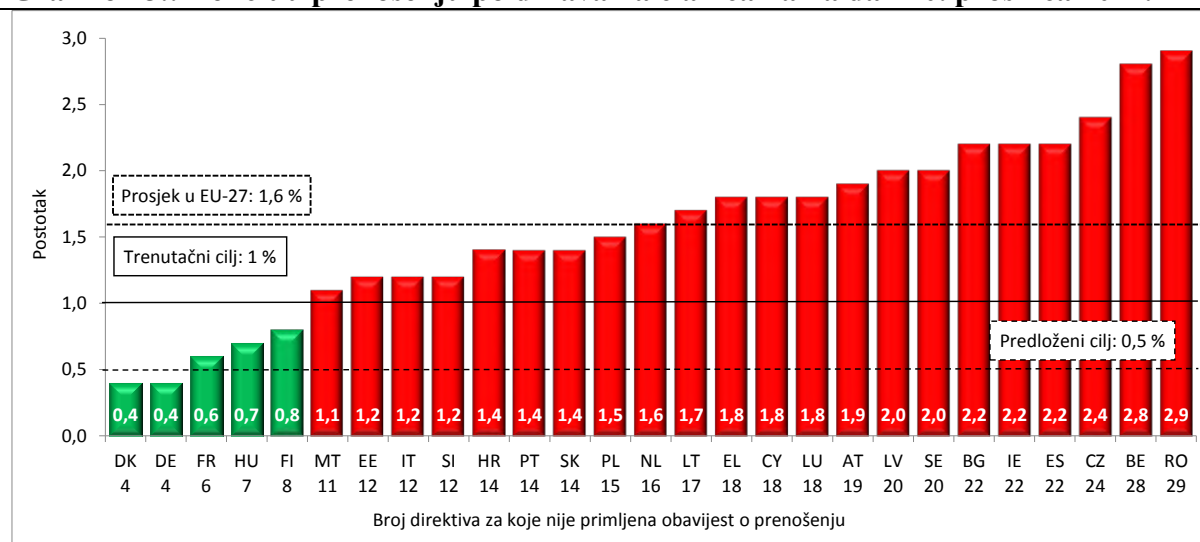
- daljnje **poticanje zelene i digitalne dimenzije** jedinstvenog tržišta kao izvora inovacija, rasta i konkurentnosti.

3.1. Provedba pravila jedinstvenog tržišta i uklanjanje prepreka na razini država članica

Građani i poduzeća mogu u potpunosti iskoristavati prednosti jedinstvenog tržišta samo ako se pravila EU-a ispravno provode i primjenjuju⁴⁹. Za osiguravanje ispravne svakodnevne provedbe pravila jedinstvenog tržišta zajedničku odgovornost imaju Komisija i države članice. Konkretno, ispravna primjena i puni učinak uredbi ovise o radu nacionalnih tijela.

Za ostvarivanje predviđenih učinaka propisa o jedinstvenom tržištu presudno je da se **pravo EU-a prenosi pravilno i pravodobno**. Prosječni deficit u prenošenju direktiva o jedinstvenom tržištu⁵⁰ prešao je prag od 1 %, koji je Europsko vijeće odredilo u ožujku 2007. Samo je pet država članica ispod tog zadanog praga (vidjeti grafikon 3.). Prenosjenje i primjena direktiva trebaju biti i pravilni, pri čemu treba posebno pripaziti na neopravdanu prekomjernu regulaciju. Države članice moraju znatno poboljšati stanje u pogledu pravilnosti prenošenja (vidjeti grafikon 4.).

Grafikon 3.: Deficit u prenošenju po državama članicama na dan 10. prosinca 2021.⁵¹

Izvor: Pregled stanja na jedinstvenom tržištu⁵²

⁴⁹ Vidjeti i nedavnu Komunikaciju Komisije – Izvršenje prava Unije za Europu koja donosi koristi (COM(2022) 518 final).

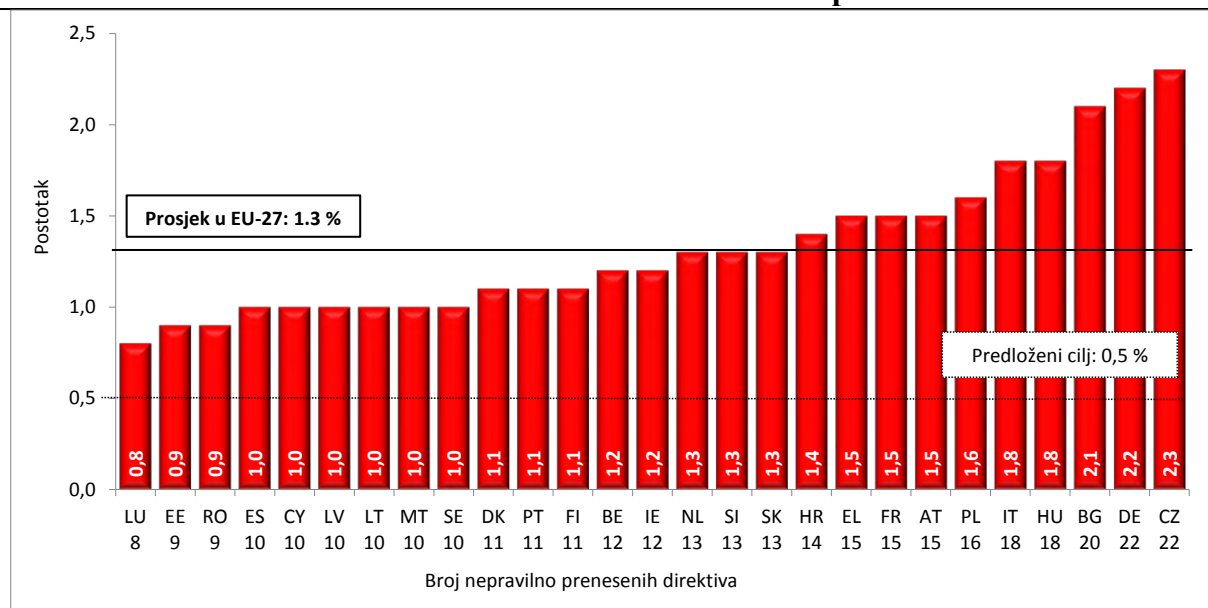
⁵⁰ [Pregled stanja na jedinstvenom tržištu za 2022.](#)

Tom je analizom obuhvaćeno 997 direktiva i 5669 uredbi namijenjenih osiguravanju funkcioniranja jedinstvenog tržišta koje su bile na snazi 1. prosinca 2021.

⁵¹ Vidjeti bilješke od 65. do 68. za pojedinosti o ciljnim graničnim vrijednostima za deficit u prenošenju.

⁵² [Pregled stanja na jedinstvenom tržištu za 2022.](#)

Grafikon 4.: Deficit u sukladnosti država članica na dan 10. prosinca 2021.

Izvor: Pregled stanja na jedinstvenom tržištu⁵³

Za iskorištavanje punog potencijala pravila jedinstvenog tržišta ne postoji **jedan pristup koji bi odgovarao svima**, ali su za uspješno upravljanje jedinstvenim tržištem u svakom slučaju potrebni razvijena kultura sukladnosti i duh partnerstva. Komisija će predano surađivati s državama članicama na odgovarajućoj razini njihovih uprava kako bi podupirala i promicala ambicioznu provedbu pravila jedinstvenog tržišta. Povrh te suradnje nastaviti će sa strogom politikom provedbe kako bi osigurala da sve države članice pravilno primjenjuju zajednički dogovorena pravila EU-a.

Komisija slijedi **strateški pristup provedbi** i uspješno provodi svoj akcijski plan za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta iz 2020.⁵⁴, a pritom je usredotočena na kritična pitanja. Ta pitanja uključuju osiguravanje slobode poslovnog nastana, kretanja robe i usluga, uključujući mobilnost stručnjaka radi zadovoljavanja potražnje za vještinama, osiguravanje da pravila o javnoj nabavi omogućuju da se poduzeća natječu na cijelom jedinstvenom tržištu i javna sredstva učinkovito koriste, rješavanje problema nepoštenih praksi plaćanja i kašnjenja u plaćanjima te provedbu europskih normi u korist građana i poduzeća.

Komisija je u veljači 2023. donijela 24 odluke o povredi kako bi uklonila prepreke na jedinstvenom tržištu usluga i poduzećima u EU-u olakšala poslovanje⁵⁵. Osim toga, zahvaljujući odlučnim provedbenim mjerama Komisije uspješno je zaključeno 18 postupaka zbog povrede jer su na jedinstveno tržište usluga uvedena konkretna poboljšanja.

⁵³ [Pregled stanja na jedinstvenom tržištu za 2022.](#)

⁵⁴ Kako je opisano u Prilogu 1. [godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu za 2023.](#), pod naslovom „Pregled provedbe Akcijskog plana za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta iz 2020.” Provedene su ili pokrenute sve mjere iz dugoročnog akcijskog plana za bolju provedbu i osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta.

⁵⁵ [Slobodno kretanje usluga: Komisija poduzima mjere \(europa.eu\).](#)

Kad je nacionalno zakonodavstvo u suprotnosti s pravilima jedinstvenog tržišta ili kad se ta pravila nepotpuno ili nedovoljno primjenjuju na nacionalnoj razini, među ostalim zbog upravnih praksi nacionalnih tijela, nastaju neopravdane prepreke. One poduzećima otežavaju razvoj, zadržavanje konkurentnosti i iskorištavanje prednosti zelene i digitalne tranzicije.

Neke vrste prepreka pokazale su se dugotrajnima: 60 % prepreka s kojima se poduzeća suočavaju danas jednake su onima otprije 20 godina⁵⁶. Mnoge od njih odnose se na **nacionalne propise i upravne prakse**, a to u prvom redu trebaju izravno rješavati države članice. Prepreke koje su potvrdili dionici uključuju složenost nacionalnih postupaka i nedostatak informacija, neproporcionalne nacionalne zahtjeve u području usluga, uključujući mobilnost stručnjaka, komplicirane upravne zahtjeve za upućivanje radnika i poteškoće povezane s oporezivanjem u prekograničnom kontekstu. Mnoge takve prepreke ne ovise o usklađivanju zakonodavstva, pa je smanjenje prepreka na nacionalnoj razini i dalje glavni cilj. Instrument za tehničku potporu pomaže državama članicama poboljšati javnu upravu i stvoriti poticajno poslovno okruženje.

Usluge su za gospodarstvo EU-a posebno važno područje. To područje ostvaruje oko 70 % BDP-a EU-a i zapošljava ukupno 73 % radnika. Usluge obuhvaćaju širok raspon sektora i razne djelatnosti. U nekim sektorima slobodno kretanje usluga dobro funkcionira zahvaljujući digitalnim tehnologijama i usklađenim pravilima. Ostali sektori uglavnom su i dalje domaća tržišta, katkad zbog naravi same usluge (npr. preferencije regionalnih ili nacionalnih tržišta). Bolja integracija usluga može se ostvariti u pogledu prepreka povezanih s **nacionalnim propisima** u području poslovnih usluga, restriktivnih zahtjeva za izdavanje odobrenja u području maloprodaje, regulatornih i upravnih zahtjeva koji otežavaju prekogranično pružanje građevinskih usluga i ograničenja u turizmu povezanih s prekograničnim pružanjem usluga i zahtjevima za usluge smještaja.

Pojačana međusobna suradnja država članica i njihova suradnja s Komisijom, kao i razmjene informacija i mišljenja, posebno u okviru Vijeća za konkurentnost, važne su za učinkovitu provedbu pravila jedinstvenog tržišta i sprečavanje povreda prava EU-a.

Rad Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta⁵⁷, osnovane 2020., primjer je važnosti suradnje država članica i Komisije u uklanjanju konkretnih prepreka s kojima se poduzeća u EU-u suočavaju na jedinstvenom tržištu. U tom inovativnom forumu intenzivno se surađuje na pojednostavnjenju regulatornog okvira i smanjenju upravnih prepreka u određenim područjima. Na primjer, u okviru Radne skupine države članice dogovorile su se da će pojednostavniti ograničenja za stručnjake i poduzeća koji pružaju privremene prekogranične usluge, na temelju dobre prakse ukinuti prethodne provjere kvalifikacija za 247 profesija te preispitati i smanjiti administrativne zahtjeve i zahtjeve u pogledu dokumenata.

Radna skupina utvrdila je i više od 80 glavnih prepreka neometanom i brzom izdavanju dozvola za postrojenja za energiju vjetra i solarnu energiju. Imajući na umu da je u proizvodnji energije iz obnovljivih izvora aktivno 50 000 MSP-ova, uklanjanjem tih prepreka

⁵⁶ Vidjeti izvješće Europske komisije iz 2022. pod naslovom „[30 years of single market – taking stock and looking ahead](#)”.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_hr.

potaknut će se održivi rast. Time će EU postati privlačniji i kao lokacija za ulaganja, a dopunit će se i prijedlog Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, čiji je cilj olakšati i ubrzati ulaganja u projekte proizvodnje tehnologije s nultom neto stopom emisija kako bi se znatno povećala proizvodnja solarnih ploča, vjetroturbina i drugih tehnologija čiste energije u Europi. Postojeći pravni okvir kojim je uređeno izdavanje dozvola za postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (na temelju Direktive o energiji iz obnovljivih izvora) uskoro će se dopuniti tim aktom kako bi se uspostavio usklađen okvir kojim će se, među ostalim, pojednostavniti izdavanje dozvola za nova industrijska postrojenja koja proizvode tehnologije čiste energije, uključujući projekte gigatvornica. Komisija podsjeća na veliku vrijednost Radne skupine za suradnju s državama članicama na uklanjanju prepreka jedinstvenom tržištu i vjeruje u uspješan nastavak rada u tom okviru.

Za bolje razumijevanje postojećih prepreka nužno je i nastaviti **strukturiranu suradnju s poslovnim dionicima**, među ostalim u kontekstu Industrijskog foruma⁵⁸, Europske poduzetničke mreže, mreže nacionalnih izaslanika za MSP-ove i mreže klastera. Taj će se rad temeljiti na analitičkom radu kao što su Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i godišnje izvješće Radne skupine **Pregled stanja na jedinstvenom tržištu** pomaže svim dionicima bolje razumjeti preostale prepreke i osmisлити mjere za njihovo uklanjanje. **Komisija će pažljivo pratiti** odabrane pokazatelje iz **Pregleda stanja na jedinstvenom tržištu** i drugih relevantnih izvora povezanih s provedbom i poslovnim okruženjem, kao što su deficiti u prenošenju i sukladnosti, javna nabava, kašnjenja javnih tijela u plaćanju i dostupnost digitalnih javnih usluga, kao i pokazatelje iz preporuka za reforme profesionalnih usluga.⁵⁹

Trebalo bi maksimalno iskoristiti postojeće instrumente suradnje kako bi se problemi jedinstvenog tržišta proaktivnije i praktičnije rješavali za građane i poduzeća, a **države članice trebale bi se hitno pobrinuti da nacionalni centri SOLVIT**⁶⁰ imaju dostatne i odgovarajuće ljudske resurse. Za sprečavanje neusklađenosti s pravilima jedinstvenog tržišta posebno se korisnim pokazalo detaljno ispitivanje nacionalnih mjera prije njihova donošenja. Mreža SOLVIT uspjela je 2021. riješiti više od 2 000 predmeta⁶¹ i ostvarila prosječnu stopu rješavanja od 87 %.

⁵⁸ Industrijski forum okuplja države članice, poduzeća svih veličina, sindikate i civilno društvo kao forum dionika i omogućuje pregled stanja europske konkurentnosti. Forumu pomaže i radna skupina, zadužena za procjenu stanja jedinstvenog tržišta. Forum aktivno doprinosi i tranzicijskim planovima, u kojima se uzimaju u obzir i regulatorne prepreke dvostrukoj tranziciji i otpornost europske industrije. Služi kao savjetodavno tijelo, ali i kao izvor informacija o pitanjima s kojima se industrija suočava i o tome kako ih riješiti. Forum se sastaje na plenarnoj sjednici dva ili tri puta godišnje, a posljednja sjednica održana je 7. ožujka 2023.

⁵⁹ Prema najnovijem Pregledu stanja na jedinstvenom tržištu, dvije trećine država članica postigle su vrlo visok rezultat u pružanju digitalnih javnih usluga poduzećima (oko 80 ili više). S druge strane, 19 od 27 država članica 2022. je zabilježilo veća kašnjenja javnih tijela u plaćanjima u odnosu na 2019. Pokazatelji javne nabave općenito upućuju na stabilno stanje, uz manja poboljšanja. Međutim, u nekoliko država članica postoji prostor za napredak u područjima kao što su udio javnih natječaja s jednim ponuditeljem i udio izravnih dodjela. Kad je riječ o profesionalnim uslugama, Pregled pokazuje da je od 2007. do 2021. ostvaren slab ili nikakav napredak u smanjenju regulatornih prepreka za početak i nastavak obavljanja profesija. Pravne usluge i dalje su najjaštićenija profesija na jedinstvenom tržištu.

⁶⁰ Nacionalni SOLVIT centri – Europska komisija (europa.eu).

⁶¹ Radni dokument službi Komisije pod naslovom „SOLVIT’s Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years”, https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf.

Mehanizam obavješćivanja u okviru **Direktive o transparentnosti jedinstvenog tržišta**⁶² funkcionalan je preventivni alat za jačanje suradnje država članica i Komisije u ranoj fazi, naprimjer kad je riječ o prijevozu s niskom razinom emisija ili recikliranju i smanjenju proizvodnje otpada.

Radi bolje sukladnosti s pravilima jedinstvenog tržišta Komisija namjerava **pojednostavniti obveze obavješćivanja država članica tako što će uspostaviti jedinstvenu točku za obavješćivanje** o jedinstvenom tržištu. Države članice trenutačno se moraju koristiti različitim alatima za obavješćivanje na temelju različitih propisa o jedinstvenom tržištu, a jedinstveno sučelje za obavješćivanje omogućit će im da tu svoju obvezu ispune na jednom mjestu.

U području usluga Komisija pokreće i prioritetni postupak za **zajedničko rješavanje prepreka slobodnom kretanju usluga u industrijskim ekosustavima s velikim udjelom usluga** koji još nisu ostvarili svoj potencijal za prekograničnu trgovinu. To su prije svega građevinske, maloprodajne, turističke i poslovne usluge.

Mnoge od tih prepreka to su postale slučajno – često zbog različitih načina djelovanja, osmišljenih u različito vrijeme u različitim državama članicama i usmjerenih na nacionalne ili lokalne aspekte. Katkad nisu u očitoj suprotnosti s Ugovorom ili s usklađenim pravilima, a i dalje znatno ometaju prekogranično poslovanje. Osim toga, unatoč tome što nam neometane razmjene svima koriste, utjecajni privatni interesi, drugi politički vidljiviji prioriteti ili jednostavno inercija mogu blokirati praktična rješenja. Komisija ne može sama zastupati interese jedinstvenog tržišta na temelju svoje moći okupljanja i provedbenih ovlasti. Za jedinstveno tržište trebaju se zalagati i nacionalne uprave. Komisija stoga predlaže svim državama članicama da uspostave poseban **ured za jedinstveno tržište koji će raditi na uklanjanju prepreka jedinstvenom tržištu**. Taj bi ured trebao imati iskusno vodstvo, odgovarajuće resurse i zadaću proaktivnog pokretanja rasprava i predlaganja rješenja u okviru nacionalnog sustava donošenja odluka⁶³. Time bi se dopunili alati za suradnju kao što su SOLVIT i Radna skupina za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta i posebno olakšalo uklanjanje preostalih prepreka uslugama.

Sprečavanje novih prepreka trgovini vrlo je važno, a posebno u uslužnom sektoru, u kojem raznolikost nacionalnih propisa i utjecajni privatni interesi ograničavaju integraciju na jedinstvenom tržištu. U skladu s **Direktivom o uslugama** države članice moraju osigurati da novi propisi koje uvode budu opravdani i proporcionalni, posebno kad je riječ o teritorijalnim ograničenjima, pravilima o vlasništvu poduzeća ili fiksnim tarifama. Tom se direktivom države članice obvezuju i da o novim takvim zahtjevima obavijeste Komisiju i druge države članice.

Od 2020. **Direktiva o ispitivanju proporcionalnosti** državama članicama služi kao okvir za procjenu i utvrđivanje da su nova nacionalna pravila nediskriminirajuća i proporcionalna prije nego što stupe na snagu. Međutim, ona se primjenjuje samo na dio uslužnog gospodarstva, odnosno na regulirane profesionalne usluge. Komisija namjerava zajedno s državama članicama istražiti kako na najbolji način iskoristiti taj okvir za usluge općenito, a

⁶² [Direktiva o transparentnosti jedinstvenog tržišta – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁶³ Njegova uloga trebala bi biti prilagođena različitim sustavima upravljanja, npr. u savezним ili u znatno decentraliziranim sustavima.

ne samo za profesije. U tu će svrhu prilagoditi alat za obavješćivanje u skladu s Direktivom o uslugama i pružati dodatne ciljane smjernice državama članicama za primjenu tih kriterija proporcionalnosti. Tako će se povećati kvaliteta i smanjiti restriktivnost regulative te će se izbjeći pribjegavanje skupoj i nepotrebno konfliktnoj *ex-post* provedbi.

Velik broj država članica počeo je surađivati s Komisijom na dobrovoljnom uvođenju **zajedničke e-izjave za upućene radnike**⁶⁴. Komisija poziva sve države članice da to nastoje finalizirati do kraja 2023.

Za poboljšanje primjene i provedbe pravila jedinstvenog tržišta i ispunjavanje prethodnih obveza potrebna je **obnovljena politička predanost** na svim razinama⁶⁵. Komisija će redovito informirati **nacionalna tijela nadležna za jedinstveno tržište o rezultatima pregleda stanja na jedinstvenom tržištu**, posebno u okviru Vijeća za konkurentnost. U tim bi raspravama trebalo ocijeniti napredak u postizanju ciljeva i utvrditi moguće dodatne mjere za povećanje uspješnosti država članica u provedbi pravila jedinstvenog tržišta i smanjenje nepotrebnih i neproporcionalnih prepreka.

Komisija ponavlja svoj prethodni poziv državama članicama da se obvežu na ograničavanje deficita u prenošenju na 0,5 % za sve direktive⁶⁶, a na 0 % za direktive čija provedba kasni više od dvije godine⁶⁷. Isto tako, Komisija upućuje na svoj prethodni prijedlog da se deficit u sukladnosti ograniči na 0,5 % za sve direktive⁶⁸. Nadalje, za predmete koji se odnose na nepriopćavanje mjera za prenošenje Komisija je predložila cilj od 12 mjeseci od slanja službene opomene do rješavanja predmeta ili upućivanja predmeta zbog povrede Sudu Europske unije⁶⁹.

Na temelju prethodno navedenih elemenata **Komisija predlaže utvrđivanje konkretnih ciljeva u pogledu provedbe** kako bi se **i deficit u prenošenju i deficit u sukladnosti ograničili na 0,5 %**. Osim toga predlaže i utvrđivanje **referentne vrijednosti za SOLVIT** kako bi se u svakoj državi članici najmanje 90 % predmeta rješavalo u roku od 12 mjeseci. U kontekstu alata za suradnju kao što je Radna skupina za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta Komisija će informirati dionike o napretku u uklanjanju prepreka jedinstvenom tržištu.

3.2. Daljnje poticanje zelene i digitalne dimenzije jedinstvenog tržišta

⁶⁴ Do početka 2023. i nakon savjetovanja i studije izvedivosti 20 država članica prihvatilo je raditi na zajedničkom obrascu, kako je najavljeno u ažuriranoj industrijskoj strategiji iz 2021.

⁶⁵ Deficit u prenošenju od 1 % (postotak direktiva o jedinstvenom tržištu koje još nisu u potpunosti priopćene Komisiji) cilj koji je Europsko vijeće utvrdilo 8. i 9. ožujka 2007. u Bruxellesu, i cilj od 0 % deficita u prenošenju za direktive čija provedba kasni više od dvije godine, koji je Europsko vijeće utvrdilo 15. i 16. ožujka 2002. u Barceloni.

⁶⁶ Ciljni deficit u prenošenju od 0,5 %, koji je Komisija predložila u Aktu o jedinstvenom tržištu (COM(2011) 0206).

⁶⁷ Ciljni deficit u prenošenju od 0 % za direktive čija provedba kasni više od dvije godine, koji je Europsko vijeće utvrdilo 15. i 16. ožujka 2002. u Barceloni.

⁶⁸ Ciljni deficit u sukladnosti od 0,5 %, koji je Komisija predložila u Aktu o jedinstvenom tržištu (COM(2011) 0206).

⁶⁹ Komunikacija Komisije – Pravo EU-a: boljom primjenom do boljih rezultata, C(2016) 8600.

Jedinstveno tržište bit će ključno za **zelenu tranziciju i kružno gospodarstvo EU-a**. Za gospodarstvo s nultom stopom emisija EU mora zadržati vodeći položaj u području čistih tehnologija i konkurentsku prednost u dekarbonizaciji. Moramo učinkovitije upotrebljavati materijale i druge resurse te prijeći na kružno gospodarstvo u kojem se zadržava vrijednost materijala u proizvodima i smanjuje proizvodnja otpada. U tijeku je provedba Akcijskog plana za kružno gospodarstvo s ambicioznim ciljevima za promicanje zelene i digitalne tranzicije.

Primjenom zajedničkih pravila u cijelom EU-u poduzećima će se olakšati rad u tom području, a time i ostvarivanje naših ciljeva, potencijalno i na globalnoj razini. **Pravilima o ekološkom dizajnu za održive proizvode** olakšava se i povećava uporaba i recikliranje materijala iz proizvoda na kraju njihova životnog ciklusa, čime se smanjuje proizvodnja otpada. **Inicijativa za putovnicu za proizvode** omogućit će potrošačima i gospodarskim subjektima jednostavan pristup informacijama o sukladnosti proizvoda i njihovu udjelu sadržaja koji se može reciklirati.

Okvir EU-a za održivo financiranje pomaže u usmjeravanju privatnih kapitalnih ulaganja u zelene aktivnosti i financiranje tranzicije. Taksonomija EU-a daje popis održivih gospodarskih djelatnosti prilagođenih ulagačima zainteresiranima za čistu tehnologiju i održiva ulaganja.

Iako trenutni model tržišta električne energije EU-a već godinama jamči učinkovito i dobro integrirano tržište, što je potaknulo uvođenje energije iz obnovljivih izvora i niskouglijčne energije te čistih i fleksibilnih tehnologija, nedavna energetska kriza razotkrila je niz nedostataka koji su kućanstva i poduzeća izložili znatnom porastu cijena i povećali njihove račune za električnu energiju. Kako bi odgovorio na tu krizu, EU je donio paket mjera za cijene energije s mjerama za rješavanje problema visokih cijena (uključujući potpore dohotku, porezne olakšice i mjere za uštedu i skladištenje plina), a donio je i plan REPowerEU, s dodatnim mjerama i sredstvima za poticanje energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora kako bi se smanjila ovisnost o ruskim fosilnim gorivima. Komisija je predložila reformu modela tržišta električne energije⁷⁰.

Digitalizacija je sveprisutna u našem svakodnevnom životu. Pokreće konkurentnost Unije i povećava dobrobit naših društava. **Aktom o digitalnim uslugama i Aktom o digitalnim tržištima** Komisiji se povjeravaju nove izravne istražne i izvršne ovlasti kakve već ima u drugim područjima, kao što su pravo tržišnog natjecanja ili financijska regulacija. Komisija se obvezala da će protiv vrlo velikih internetskih platformi i tražilica te nadzornika pristupa koji ne ispunjavaju obveze iz Akta o digitalnim uslugama ili Akta o digitalnim tržištima poduzeti sve potrebne istražne i izvršne mjere i iskoristiti svoje nadzorne ovlasti.

Euroljanim na jedinstvenom tržištu potreban je pristup **pouzdanom, brzom i sigurnom povezivosti** kojom je pokrivena cijela Unija i kojom se osigurava visoka razina sigurnosti svih ključnih infrastruktura u EU-u, uključujući infrastrukturu za elektroničke komunikacije i digitalnu infrastrukturu. Usporedno s prijedlogom **Akta o gigabitnoj infrastrukturi**, koji je donesen 23. veljače, Komisija je pokrenula opsežno preliminarno savjetovanje o budućnosti sektora povezivosti. U okviru tog savjetovanja razmatra se i kako prijeći na **istinsko**

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

jedinstveno tržište elektroničkih komunikacija. Od toga bi u konačnici korist ostvarili građani jer bi se povećala kvaliteta i smanjila cijena telekomunikacijskih usluga.

Cilj je europske strategije za podatke iz 2020. stvoriti istinsko jedinstveno podatkovno tržište na kojem se strogo poštuju europska pravila o privatnosti i zaštiti podataka i na kojem se primjenjuju jasni uvjeti za pristup podacima i njihovu uporabu. Komisija je u veljači 2022. predložila Akt o podacima, kojim bi se utvrdio osnovni okvir za osiguravanje pravednosti u digitalnom okruženju, poticalo konkurentno tržište podataka, otvorile mogućnosti za inovacije temeljene na podacima i povećala pristupačnost podataka. Taj opći okvir pojačat će se stvaranjem i međusobnim povezivanjem **zajedničkih europskih podatkovnih prostora** u strateškim sektorima i područjima od javnog interesa.

Uz objavu ove Komunikacije **Komisija pokreće podatkovni prostor za javnu nabavu**⁷¹, kojim će se osigurati pristupačniji i kvalitetniji podaci za ugovore o javnoj nabavi, čija je ukupna vrijednost oko 2 bilijuna EUR (gotovo 13,6 % BDP-a EU-a)⁷². Taj podatkovni prostor zajamčit će ravnopravnost uvjeta za poduzeća koja daju ponude za projekte javne nabave bilo gdje u EU-u, a posebno će koristiti MSP-ovima. Pomoći će javnim naručiteljima i poduzećima da poboljšaju svoje strategije ulaganja i podnošenja ponuda te za sve dionike povećati transparentnost i isplativost.

Predloženi **europski prostor za zdravstvene podatke** neće koristiti samo pojedinačnim pacijentima, nego i zdravstvenim istraživanjima i inovacijama na europskoj razini⁷³. Također je potrebno riješiti problem fragmentacije jedinstvenog tržišta farmaceutskih proizvoda kako bi se olakšao optjecaj lijekova u korist pacijenata u EU-u.

Nakon višedesetljetne rasprave jedinstveni patent konačno će postati stvarnost u lipnju 2023. Na to se **unapređenje jedinstvenog tržišta tehnologije već dugo čeka**. Patenti su najmoćnije pravo intelektualnog vlasništva i ključni za ulaganja u digitalnu tranziciju. Simulacije upućuju na to da bi se zahvaljujući jedinstvenom patentu izravna strana ulaganja u EU mogla povećati i za 1,8 milijardi EUR godišnje⁷⁴. Jedinstveni patent bit će popraćen reformom patenata bitnih za norme **kojom će se utvrditi globalni standardi licenciranja** kako bi nositelji i korisnici patenata EU-a bitnih za norme što više ulagali u istraživanje i razvoj.

Zahvaljujući digitalizaciji građani sve lakše prekogranično ostvaruju svoja prava iz sustava socijalne sigurnosti. Komisija će 2023. predstaviti inicijativu za **digitalizaciju koordinacije sustava socijalne sigurnosti** u vezi s radom na pilot-projektu za europsku propusnicu socijalne sigurnosti⁷⁵. U okviru te inicijative prezentirat će se kako digitalizacija u tom

⁷¹ C(2023) 1696.

⁷² Podaci o samo 20 % svih ponuda, što je vrlo malen udio, trenutno su dostupni i mogu se za potrebe analize pretraživati na jednom mjestu, bazi podataka EU-a *Tenders Electronic Daily* (TED). S druge strane, 80 % podataka dostupno je u različitim formatima i u različitim sustavima država članica.

⁷³ [Europski prostor za zdravstvene podatke \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/european-data-space-for-health).

⁷⁴ <https://www.epo.org/service-support/publications.html?pubid=162#tab3>.

⁷⁵ Tom se propusnicom dopunjuje sustav za elektroničku razmjenu informacija o socijalnoj sigurnosti (EESSI), koji omogućuje razmjene među nadležnim tijelima i olakšava interakciju i razmjene među mobilnim građanima, ustanovama socijalne sigurnosti i drugim relevantnim javnim upravama (kao što su inspektorati rada i pružatelji zdravstvene skrbi). Time se omogućuje da se prava iz sustava socijalne sigurnosti provjeravaju u stvarnom vremenu te ih mogu provjeravati i subjekti koji nemaju pristup sustavu EESSI.

području građanima olakšava ostvarivanje prava iz sustava socijalne sigurnosti u cijeloj Europi i tako podupire slobodno kretanje osoba i mobilnost radne snage. Opisat će se napredak u digitalizaciji sustava socijalne sigurnosti, glavne poteškoće i prilike, veze s drugim digitalnim inicijativama i odrediti jasne ključne etape do 2030. Time će se podržati Komisijina dugoročna vizija za veću interoperabilnost i međusobnu povezanost sustavâ socijalne sigurnosti.

EU poduzima mjere i u području poreznih politika kako bi otklonio poremećaje i osigurao neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Na primjer, prijedlog o **PDV-u u digitalnom dobu**⁷⁶ uvelike će doprinijeti jačanju jedinstvenog tržišta jer će se dodatno pojednostavniti obveze povezane s PDV-om za trgovce, posebno MSP-ove, te predložiti uvođenje zahtjeva za digitalno izvješćivanje kojim će se spriječiti daljnja fragmentacija u EU-u. Tim okvirom (pod nazivom „Poslovanje u Europi: Okvir za oporezivanje dobiti” – BEFIT), koji je trenutačno u pripremi, uvest će se jedinstvena pravila EU-a o porezu na dobit i tako uskladiti pristup oporezivanju poslovanja na razini EU-a.

Komisija priprema i ambicioznu **reformu carinske unije** kojom će se dodatno ojačati suradnja carinskih tijela i tijela za nadzor tržišta, u koju će se uvesti centralizirana analiza podataka o upravljanju rizikom i opsežnije, strukturiranje razmjene podataka iz više izvora. Kako bi se poduzeća iz EU-a lakše suočavala s novim geopolitičkim izazovima i zadržala svoja proizvodna postrojenja na jedinstvenom tržištu, iznimno je važno očuvati njegovu cjelovitost i ravnopravne uvjete za natjecanje s proizvođačima iz trećih zemalja. Stoga je jedan od glavnih ciljeva carinske reforme učinkovitija i djelotvornija provedba pravila EU-a na vanjskim granicama, uključujući zabrane i ograničenja⁷⁷.

Za uspješan prelazak na zeleno i digitalno gospodarstvo potrebna je radna snaga s odgovarajućim obrazovanjem i vještinama. Danas 77 % poduzeća navodi da teško pronalaze zaposlenike s potrebnim vještinama⁷⁸. **EU-ov sustav profesionalne mobilnosti** pomaže im pravodobno pronaći radnike s odgovarajućim vještinama: od 1997. zahvaljujući tom sustavu 800 000 osoba dobilo je priliku svoju profesiju obavljati u drugoj državi članici. Mobilnost je pojednostavnjena 2013., kad su uvedeni **europska strukovna iskaznica i zajednički test osposobljenosti**, ali samo u ograničenom broju profesija. Kako bi se iskoristio taj potencijal i za veći broj ljudi ubrzalo i olakšalo priznavanje stručnih kvalifikacija, Komisija će zajedno s državama članicama razmotriti mogućnost šire upotrebe tih i sličnih alata. Osim toga, Komisija će 2023. predstaviti **prijedlog za olakšavanje priznavanja kvalifikacija državljana trećih zemalja** kako bi jedinstveno tržište postalo privlačnije za talente i kvalificirane radnike iz zemalja izvan EU-a. Pilot-projektom uvest će i europsku potvrdu o digitalnim vještinama, čime će osigurati minimalnu razinu kvalitete digitalnih vještina i usavršavanja te njihovo priznavanje u cijelom EU-u. Istodobno ćemo do 2025. dovršiti europski prostor obrazovanja, koji će dodatno obogatiti digitalnu i zelenu dimenziju

⁷⁶ Vidjeti (COM(2022) 701 final).

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_hr.

⁷⁷ Još je jedan primjer pojačane suradnje carinskih tijela i tijela za nadzor tržišta nedavno donesena Uredba o jedinstvenom sučelju EU-a za carinu, kojom se osigurava međusobna povezanost nacionalnih carinskih sustava: Uredba (EU) 2022/2399 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenoga 2022. o uspostavi okruženja jedinstvenog sučelja Europske unije za carinu i izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 (SL L 317, 9.12.2022., str. 1.).

⁷⁸ [Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2023.](#), str. 23.

obrazovnih sustava država članica, olakšati učenicima i nastavnom osoblju rad na cijelom jedinstvenom tržištu te potaknuti suradnju istraživača i sveučilišta.

* * *

4. ZAKLJUČCI

Jedinstveno tržište koristi građanima, poduzećima i cijelom EU-u u gospodarskom, socijalnom i geopolitičkom smislu. Iako su te koristi neosporne, trebamo nastaviti sa zajedničkim **radom na rješenjima** za iskorištavanje njegova punog potencijala. Jedinstveno tržište morat će se nastaviti **prilagođavati novim okolnostima** i uzimati u obzir geopolitičko okruženje, tehnološki razvoj, zelenu i digitalnu tranziciju te nužnost jačanja dugoročne konkurentnosti i produktivnosti EU-a.

Stvaranje jedinstvenog tržišta prije trideset godina omogućila je suradnja. U **budućnosti** moramo nastaviti što bolje iskorištavati njegove prednosti u kontekstu novih okolnosti. Kao prvo, trebamo ponovno osvijestiti i nastojati ukloniti prepreke u područjima koja su najvažnija za cijelo gospodarstvo, kao što su usluge, tržišta kapitala, energetska tržišta, digitalna i podatkovna tržišta. Kao drugo, provedbene aktivnosti moramo usmjeriti na područja s najvećim neiskorištenim potencijalom, kao što su poslovne usluge, maloprodaja, građevinarstvo i turizam. Kao treće, potrebna su jasna mjerila kako bi se riješili nedostaci povezani s prenošenjem i provedbom pravila EU-a, uklonile upravne prepreke i poboljšalo poslovno okruženje.

Komisija će pratiti napredak na temelju pregleda stanja na jedinstvenom tržištu i drugih relevantnih izvora podataka o provedbi i poslovnom okruženju, kao i napredak u okviru mreže SOLVIT i alata za suradnju kao što je Radna skupina za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta.

S obzirom na sve navedeno, Komisijino izvješćivanje o napretku u **provedbi pravila jedinstvenog tržišta i uklanjanju prepreka jedinstvenom tržištu** bit će izvor informacija za **rasprave u Vijeću i Europskom vijeću**. Šefovi država i vlada pozivaju se da svake godine u okviru proljetnog sastanka Europskog vijeća raspravljaju o razvoju stanja.

U tome će se trebati **angažirati sve strane**. Europski parlament, države članice, Komisija, poduzeća, MSP-ovi i organizacije civilnog društva – svi će dati svoj doprinos.

Komisija poziva čelnike, vlade, zakonodavce i socijalne partnere da ovogodišnju obljetnicu jedinstvenog tržišta iskoriste kako bi dali **nov poticaj radu za još uspješnije jedinstveno tržište**, u korist građana i poduzeća. Jedinstvenom tržištu potreban je plan i za sljedećih trideset godina.